

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

ประชากร และการพัฒนา

Population and Development Newsletter ISSN: 2822-0404 (Online)
Website: www.newsletter.ipsr.mahidol.ac.th

ประชากรไทย
เริ่มลดลงแล้ว

หน้า 6-7

โมเดลเศรษฐกิจ BCG ทางบูรณะที่จำเป็นต้องเลือกเดิน

นันทวัชร แสงลออ
nontawatch.san@mahidol.ac.th

ผ่านไปแล้วกับการประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) ภายใต้แนวคิด “Open, Connect and Balance” หรือ “เปิดกว้างสร้างสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน สู่สมดุล” ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพระหว่างวันที่ 18-19 พฤศจิกายน 2565 โดยมีผู้แทนจากเขตเศรษฐกิจ 21 เขต เข้าร่วมประชุม การประชุมครั้งนี้รัฐบาลไทยนำเสนอโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy Model) ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

โมเดลเศรษฐกิจ BCG คืออะไร

โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นการพัฒนา 3 รูปแบบพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (bioeconomy) มุ่งสร้างมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรชีวภาพ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy) คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าหรือยาวนานที่สุด และเศรษฐกิจสีเขียว (green economy) ซึ่งคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โมเดลนี้เป็นแนวทางที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคม และการรักษาสีเขียวอย่างสมดุล ให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยอาศัยจุดแข็งของประเทศที่มีความหลากหลายด้านชีวภาพ และวัฒนธรรม ผสมผสานกับกลไกวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง และเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจจาก “ทำมากแต่ได้น้อย” ไปสู่ “ทำน้อยแต่ได้มาก” ผ่านการผนึกพลังภายใต้ลักษณะจตุภาคี (quadruple helix)

ระหว่างภาครัฐ เอกชน ชุมชน/สังคม และมหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ¹

จากแนวคิดสู่การขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG

ก่อนการนำเสนอโมเดลเศรษฐกิจ BCG สู่เวทีเอเปค กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570 ที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานต่างๆ จนกระทั่งเป็นหนึ่งในหลักการและแนวคิดสำคัญในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่ได้รับการประกาศใช้ก่อนการประชุมเอเปคเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2565 แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยฯ มีเป้าหมาย 5 ประการ คือ การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การพัฒนาคนสำหรับยุคใหม่ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน และการเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่²

ความท้าทายของการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG

จากแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยฯ ปรากฏกลไก 7 ประการ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ประกอบด้วย 1) การปรับบทบาทภาครัฐจากผู้ลงทุนหลักไปสู่ภาคเอกชน โดยภาครัฐเป็นผู้ส่งเสริมด้วยการสร้างระบบนิเวศที่เกื้อหนุนให้เอกชนลงทุนในการพัฒนาที่สูงกว่ารัฐ 2) การปรับการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาไปสู่การลงทุนภาครัฐเพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาแบบเบ็ดเสร็จ 3) การปรับระบบการจัดงบประมาณจากรายปีไปสู่ระบบการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการเพื่อการลงทุนแบบผูกพันต่อเนื่อง 4) การปรับการสนับสนุนทุนวิจัยรายการไปสู่อุปกรณ์สนับสนุนทุนวิจัยครบวงจรทั้งวิจัย พัฒนา สู่อุตสาหกรรมและจำหน่าย 5) การปรับการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยึดโยงอุตสาหกรรมเดิมไปสู่การสร้างอุตสาหกรรมยุคใหม่ 6) การปรับการเติบโตของประเทศโดยการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอกประเทศไปสู่การเติบโตด้วยการสร้างความแข็งแกร่งจากภายใน และเชื่อมโยงเศรษฐกิจโลก และ 7) การปรับจากการทำงานแบบต่างคนต่างทำไปสู่การเดินไปด้วยกันผลึกกำลังจตุภาคี²

รูป: โมเดลเศรษฐกิจ BCG

ที่มา: <https://www.bcg.in.th/background/> สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2566

การศึกษาข้อจำกัดตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำของแต่ละอุตสาหกรรมเพื่อนำโมเดลเศรษฐกิจ BCG ไปใช้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิง

นอกเหนือจากกลไก 7 ประการดังกล่าว ซึ่งเป็นปัจจัยระดับมหภาคในการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG จำเป็นต้องศึกษาภาพรวมของแต่ละอุตสาหกรรมที่มีบริบทแตกต่างกัน

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างงานวิจัยของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่องการสำรวจความรู้ ทักษะ การยอมรับชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช และประสิทธิภาพของการจัดการศัตรูพืชในรูปแบบเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์: ระยองนำร่อง ภายใต้ความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ที่พบว่า ในระดับจุลภาค มีหลากหลายปัจจัยที่กระทบต่อการส่งเสริมเกษตรกรให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการปลูกพืชจากเดิมให้เป็นการปลูกพืชตามแนวเกษตรอินทรีย์ ทั้งด้านความรู้และทัศนคติของเกษตรกร โดยเฉพาะความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงจากการทดลองผลิต และการได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ตลอดจนความถูกต้องของความรู้ที่ได้รับ รวมทั้งความเชื่อและหลักคิดของเกษตรกรแต่ละคน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยการผลิต เช่น คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ การสรรหาชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืชที่สามารถกำจัดศัตรูพืชได้อย่างรวดเร็ว แต่ใช้ในปริมาณที่น้อยกว่าหรือทดแทนกับการใช้สารเคมี ความสะดวกในการเก็บรักษา ราคาที่เหมาะสม ความเสื่อมโทรมของสภาพดิน ความยากลำบากในการป้องกัน

การปนเปื้อนสารเคมีที่มาจากแปลงปลูกใกล้เคียง งบประมาณปัจจัยด้านคู่แข่ง ซึ่งขาดการวางแผนการผลิตรวมในพืชบางชนิด ทำให้ปริมาณผลผลิตล้นตลาดและราคาตกต่ำ ปัจจัยด้านคนกลางทางการตลาด หรือผู้ซื้อที่นำไปจัดจำหน่ายต่อทั้งผู้ค้าส่ง ค้าปลีก ตัวแทน และนายหน้า ตลอดจนตลาดหรือแหล่งรับซื้อ ที่มีอำนาจการต่อรองสูงกว่าเกษตรกรมาก ปัจจัยด้านผู้บริโภค แม้ว่าปัจจุบันผู้บริโภคมีความใส่ใจเรื่องสุขภาพสูงขึ้น ก่อให้เกิดธุรกิจผลิต/จำหน่ายสินค้าเพื่อสุขภาพมากขึ้น แต่ก็ยังขึ้นอยู่กับกำลังซื้อของแต่ละพื้นที่โดยตรง³

กรณีศึกษาดังกล่าว สะท้อนว่า ความสำเร็จของการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG ขึ้นอยู่กับหลากหลายปัจจัยในแต่ละประเภทธุรกิจ อย่างไรก็ตาม เพื่อสร้างความยั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาเศรษฐกิจ และพึ่งตนเอง ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องเดินทางบนเส้นทางแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่บูรณาการนี้ต่อไป

- ¹ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2565). BCG เป็นมาอย่างไร? <https://www.bcg.in.th/background/>. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2566
- ² กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570. <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/bcg/BCG-Action-Plan-2564-2570-256502-01.pdf>. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2566
- ³ สุชาติ ทวีสิทธิ์ และนนทวัชร แสงลออ. (2565). การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG แบบบูรณาการเชิงพื้นที่ (Area based) ในราชบุรี: สารชีวภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับศัตรูพืชแต่ละชนิด. รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประชากรทั่วโลก

สุพจน์ จรัสสิทธิ์
suporn.jar@mahidol.edu

เที่ยวบ้านอามาที่เมืองจีน

เมื่อจีนยกเลิกมาตรการกักตัวจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ผู้เขียนคิดถึงโอกาสที่จะได้เยี่ยมญาติที่เมืองเฉาโจว หรือที่คนไทยมักเรียกว่า เมืองแต้จิ๋ว หากพูดถึงคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย หลายครอบครัวน่าจะมาจากเมืองเฉาโจว และเมืองซานโถว หรือที่คนไทยนิยมเรียกว่า เมืองซัวเถา เฉาโจว และซานโถวเป็นเมืองที่อยู่ไม่ห่างกันมากนัก

ผู้เขียนจำได้ว่าเมื่อครั้งเดินทางไปเมืองเฉาโจวครั้งแรก มีทั้งความตื่นเต้นคลั่งไปกับความประหลาดใจและความคุ้นเคย ตื่นเต้นเพราะจะได้เห็นบ้านอามา ประหลาดใจ เพราะบรรยากาศของเมืองและวิถีชีวิตมีความคล้ายกับว่ายังอยู่ที่เมืองไทย ทั้งลักษณะอาคารตึกแถว อาหารการกิน ภายในบ้าน หรือภาษาแต้จิ๋วที่คุยกันภายในร้านค้า แม้จะเพิ่งมาถึงเมืองนี้แต่กลับรู้สึกคุ้นเคยกับบรรยากาศใกล้เคียงกับที่ผู้เขียนเติบโตมา

นับว่าเป็นความโชคดีที่ทางารจีนได้ยกที่ดินในหมู่บ้านเฟ่งต่งเมืองเฉาโจวให้เป็นทรัพย์สินของเจ้าบ้านแล้ว ทำให้บ้านอามาซึ่งอยู่ในหมู่บ้านนี้ ยังคงถูกเก็บรักษาไว้ให้ลูกหลานได้กลับมาเยี่ยมชมวิถีชีวิตของบรรพบุรุษในอดีต บ้านแต่ละหลังในหมู่บ้านจะมีความคล้ายกันคือ หน้าบ้านมีทรงสูงไว้สำหรับเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ หมู ก่อนจะเปิดประตูเข้าสู่พื้นที่โล่งซึ่งเป็นพื้นที่ของครัวและห้องน้ำ ถัดไปเป็นตัวอาคารบ้านที่เมื่อเปิดประตูเข้าไปก็จะพบกับพื้นที่รับแขก และมีเตียงนอนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้กัน หมู่บ้าน

ลักษณะนี้ยังมีอยู่หลายแห่งในเมืองจีน แต่จะแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่

ที่น่าสนใจคือวัฒนธรรมการดื่มชาที่เห็นได้ทั่วไป สังเกตว่าผู้คนมักจะชวนดื่มชาเมื่อเจอหน้ากัน แม้แต่ภายในบ้านก็จัดพื้นที่สำหรับชงชา ในขณะที่พูดคุยกันเจ้าบ้านจะพยายามเติมน้ำชาให้ผู้มาเยือนเต็มถ้วยอยู่เสมอ ในร้านอาหารบางแห่งยังพบว่ามีห้องชงชาจัดรับรองให้กับลูกค้า ขณะที่วัฒนธรรมด้านภาษาเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เด็กๆ สื่อสารด้วยภาษาแต้จิ๋วน้อยลงหลายคนใช้ภาษาจีนกลางหรือแมนดารินเป็นภาษาหลัก ซึ่งก็เป็นเรื่องน่าเสียดายหากมีการใช้ภาษาท้องถิ่นน้อยลง

รูป: หมู่บ้านเฟ่งต่งที่เมืองเฉาโจว อาคารที่ตั้งบริเวณนี้มีอายุกว่า 100 ปี

รูปโดย: สุพจน์ จรัสสิทธิ์

สถานการณ์โลกปี 2566

ภาวะวิกฤตที่มีผลต่อสันติภาพโลก เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดช่วงปี 2565 จากเหตุการณ์การระบาดของโควิด-19 ภัยพิบัติจากธรรมชาติ และสงครามระหว่างยูเครน-รัสเซีย ยังส่งแรงกระเพื่อมต่อเนื่องในปี 2566

ตลอดช่วงปี 2565 เป็นภาวะยากลำบาก ประชาคมโลก ผจญชะตากรรมร่วมกันจากหลายสาเหตุ เช่น ความขัดแย้ง ด้านเศรษฐกิจและการเมือง ความแปรปรวนจากสภาพภูมิอากาศ และปัญหาโลกร้อน มีการคาดประมาณว่า ประชากรโลก 222 ล้านคน ใน 53 ประเทศ เผชิญภาวะขาดแคลนอาหาร และ 45 ล้านคน ใน 37 ประเทศ ออดอยากขั้นรุนแรง

สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา เช่น โลกมีอุณหภูมิสูงอย่างไม่เคยปรากฏและจะสูงมากขึ้น ในจำนวน 15 ประเทศที่เผชิญปัญหาอุณหภูมิสูง มี 12 ประเทศ ที่ต้องให้การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน คาดประมาณว่า คลื่นความร้อน ของโลกภายในศตวรรษนี้จะมีผลกระทบรุนแรงต่อมนุษย์เทียบเท่ากับการเสียชีวิตจากมะเร็งและโรคติดต่ออื่นๆ

จากรายงาน The Global Humanitarian Overview¹ โดย สำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs: OCHA) ประเมินว่า จากประชากรที่ประสบความยากลำบาก ทั้งปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และการระบาดของโควิด-19 จำนวน 274 ล้านคน ถ้าใช้งบประมาณ 41,000 ล้านดอลลาร์ จะสามารถบรรเทาสาธารณภัยให้ประชากรได้เพียง 182 ล้านคน เท่านั้น เนื่องจากการระดมทุนที่ได้ต่ำกว่าเป้าหมาย สหประชาชาติ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนยุทธวิธี โดยทำงานร่วมกับอาสาสมัคร ในพื้นที่และอาสาสมัครจากประเทศต่างๆ เช่น อาสาสมัครสตรี จากองค์กรต่างๆ ในเอธิโอเปีย อิรัก เมียนมา ปาเลสไตน์ ซีเรีย เยเมน ร่วมเป็นคณะทำงานแนวหน้าเพื่อกำหนดแผนงานเชิงรุก ซึ่งช่วยบรรเทาความเดือดร้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ภาวะเศรษฐกิจโลกที่อ่อนไหวจากภาวะเงินเฟ้อ การเติบโตทาง เศรษฐกิจของโลกที่ลดลงจากร้อยละ 6 เหลือร้อยละ 3.2 ในปี 2565 และจะดิ่งลงไปที่ 2.7 ในปี 2566 เกิดเป็นภาวะขาดความคล่องตัว ทางเศรษฐกิจที่รุนแรง ซ้ำยังมีการระบาดของโควิด-19 ในอเมริกา ยุโรป และจีน ในช่วงปี 2563-2565 ที่ยังไม่มีสัญญาณว่าจะยุติ รวมทั้งสงครามในยูเครน

รูป: โลโก้รณรงค์เพื่อยุติความหิวโหยของสำนักงานเพื่อการประสานงาน ด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ

ที่มา: <https://twitter.com/UNOCHA/status/1610925845832400897/photo/1>. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566

จากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ มีการคาดประมาณว่า ประชากรโลก 1 ใน 23 ต้องการความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และในปี 2566 ประชากร 339 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก 274 ล้านคน ของปี 2565 ต้องการความช่วยเหลือเพื่อการดำรงชีพ ในขณะที่ ความสามารถในการช่วยเหลือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำได้ เพียง 230 ล้านคน ใน 69 ประเทศ และต้องใช้งบประมาณสูงถึง 51,500 ล้านดอลลาร์

✱ ประชากรประมาณ 77 ล้านคน ในกลุ่มประเทศทางตะวันออก และตอนใต้ของทวีปแอฟริกายังต้องการความช่วยเหลือ เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณที่มีเพียง 1,000 ล้านดอลลาร์ ต่อ 1 โครงการ/แผนงาน จึงจำเป็นต้องจัดลำดับความช่วยเหลือ ในแต่ละประเทศ

✱ ยูเครนยังถูกจัดลำดับเป็นประเทศที่ต้องการความช่วยเหลือ อย่างเร่งด่วน เนื่องจากสงครามเพิ่มระดับความรุนแรงมากขึ้น ในปี 2565 ใช้งบประมาณ 17,000 ล้านดอลลาร์ เพื่อดูแลประชากร 6.3 ล้านคน สำหรับปี 2566 คาดว่าต้องใช้งบช่วยเหลือประมาณ 57,000 ล้านดอลลาร์ สำหรับประชากร 13.6 ล้านคน เนื่องจาก สงครามเพิ่มระดับความรุนแรงมากขึ้น

✱ สาธารณรัฐคองโกเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่รัฐบาลบริหาร ประเทศล้มเหลว ต้องได้รับการช่วยเหลือ 23,000 ล้านดอลลาร์ สำหรับปีงบประมาณ 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ประมาณ 20% เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนเชื้อเพลิงและอาหารเพิ่มขึ้น

✱ เมียนมามีความขัดแย้งระหว่างชนเผ่ากับรัฐบาลกลาง ประชากร 4.5 ล้านคน ต้องรักษาชีวิตรอดทั้งจากการสู้รบกับ กองกำลังของรัฐบาล และความเสี่ยงต่อการระบาดของโควิด-19 แต่มีสัญญาณที่ดีในระดับหนึ่งที่มีการสู้รบเบาบางลง และคาดว่า ในปี 2566 ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจะถึงกลุ่มเป้าหมาย ได้มากขึ้น

ประชาคมโลกในแต่ละภูมิภาคได้ผ่านภาวะความยากลำบาก เพื่อความอยู่รอดจากสาเหตุต่างๆ ในรอบปี 2565 อย่างไร ก็ตาม สถานการณ์โลกในปี 2566 ซับซ้อนมากขึ้น อเมริกาเข้า แทรกแซงจีนจากนโยบายรวมจีนหนึ่งเดียวต่อไต้หวัน ที่กำลังเป็น ศูนย์กลางอุตสาหกรรมตลาดโลก ผลิตแผง microchip และ semi-conductor ที่มีคุณภาพสูง และกลายเป็นคู่แข่งกับจีนที่ เปิดประเทศให้บริษัทผู้ผลิตต่างชาติเปิดโรงงานผลิตและจำหน่าย ทั่วโลก อเมริกาต้องใช้วิธีกดดันทางการค้าทุกรูปแบบเพื่อชิงตลาดโลก ส่งผลให้บริษัทผู้ผลิตย้ายฐานการผลิตออกจากจีน จีนจำเป็นต้อง แรงเปิดประเทศเสรีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจหลังจากปิดติดต่อกันมา 3 ปี เนื่องจากการระบาดของโควิด-19 มีผลให้อเมริกาและประเทศ พันธมิตรบางประเทศส่งสัญญาณเผด็จการวังผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ข้อสันติสุขของประชากรโลก 8,000 ล้านคน เป็นของขวัญ ปีใหม่ 2566 และตลอดไป

¹ Global Humanitarian Overview (GHO). (2023). Global Humanitarian Overview 2023. <https://humanitarianaction.info/gho2023>. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566

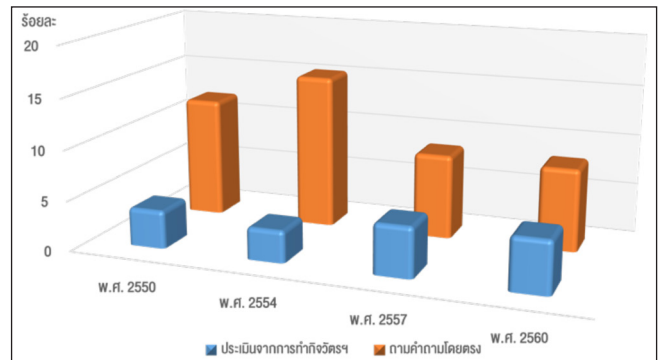
ความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุ: สองมุมมองที่ต่างกัน

ในยุคสมัยที่ประเทศไทยกลายเป็นสังคมสูงวัย งานด้านบริการดูแลระยะยาว (long term care: LTC) สำหรับผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องปกติที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมุ่งให้ความสำคัญ ทั้งนี้เพราะเรามีทั้งจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากการที่ความยืนยาวของชีวิตที่ค่อยๆ สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่อายุยืนยาวขึ้นความสามารถในการดูแลช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุก็ลดลงตามวัยที่สูงขึ้น นี่คือลัทธิธรรม

กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกันดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ซึ่งหนึ่งในกระบวนการของการพัฒนาระบบดูแลระยะยาวนั้นจะต้องมีการคัดกรองผู้สูงอายุตามความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันใน 10 กิจกรรม ตามแบบฟอร์มที่ประยุกต์จากดัชนีบาร์เธลเอ็ดแอล (Barthel's ADLs index) เพื่อระบุว่าผู้มีภาวะพึ่งพิงในระดับใด สมควรจัดให้มีการดูแลช่วยเหลืออะไรบ้าง เราจะเห็นได้ว่า ความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุตามวิธีการนี้ เกิดจากฝ่ายผู้ให้บริการประเมินสถานะของผู้สูงอายุตามเกณฑ์ (ทางวิทยาศาสตร์) ที่กำหนดขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นหากจะเรียกความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุเช่นนี้ว่า เป็น **ความต้องการตามบรรทัดฐาน** (normative need) ก็คงไม่ผิดอะไร

ยังมีความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุที่ไม่ได้ใช้เกณฑ์อะไรเข้าไปวัด แต่เกิดจากการที่ผู้สูงอายุรับรู้ หรือรู้สึกว่าการดำรงชีวิตตามอนุกรมวิธานของความต้องทางสังคม¹ เราเรียกความต้องการเช่นนี้ว่า **ความต้องการตามความรู้สึก** (felt need) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธรรมชาติของทุกคนที่เมื่ออายุมากขึ้นย่อมต้องการใครสักคนดูแลเอาใจใส่ หรือบางครั้งก็มีความรู้สึกที่ไม่มั่นคงปลอดภัยเมื่อต้องทำกิจกรรมใดๆ โดยลำพัง เพราะกลัวการล้มเนื่องจากสายตารั่วหรือไม่ว่างแรงเท่าๆกับเมื่อครั้งวัยหนุ่มสาว ยิ่งกลัวก็ยิ่งเกิด โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เคยมีประวัติล้มล้มมาก่อนมีโอกาสดังกล่าวได้ อีก ปัจจัยเหล่านี้อาจทำให้ผู้สูงอายุกลัวจนไม่กล้าทำอะไรด้วยตนเอง จึงต้องการใครสักคนเป็นเพื่อนคอยดูแล สร้างความมั่นใจ ความอบอุ่นใจ ทั้งๆ ที่ยังสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

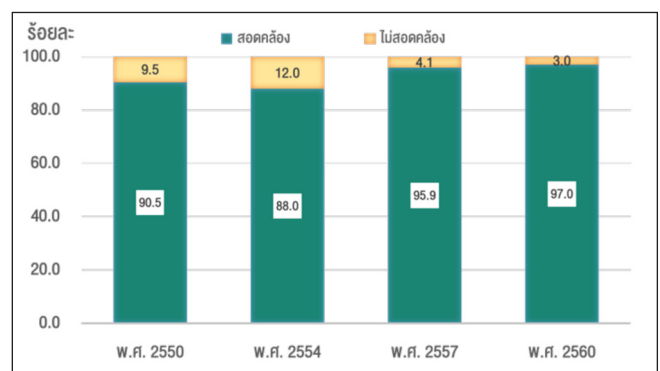
ผู้เขียนเคยนำเสนองานศึกษาความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุจากการใช้นิยามที่แตกต่างกันในการประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2561 เรื่องที่นำเสนอคือ 'การศึกษาความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุไทยเมื่อวัดจากความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรพื้นฐานกับคำถามโดยตรง' ซึ่งเป็นการศึกษาจากข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560 โดยนิยามความต้องการการดูแลในสองลักษณะคือ 1) การทำกิจวัตรพื้นฐานสามด้าน คือ กินอาหาร ใส่เสื้อผ้า (แต่งตัว) อาบน้ำ/ล้างหน้า (รวมการใช้ห้องน้ำ) หากผู้สูงอายุทำไม่ได้ด้วยตนเองเลย หรือทำได้แต่ต้องมีคน/อุปกรณ์ช่วย แม้เพียงกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หมายถึงเป็นผู้ต้องการการดูแล และ 2) จากคำถามที่ถามว่า ต้องการผู้ดูแลปรนนิบัติการทำกิจวัตรประจำวันหรือไม่ หากตอบว่า ต้องการ หมายถึงเป็นผู้ที่ต้องการการดูแล

แผนภูมิ 1: ร้อยละความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุไทย จำแนกตามวิธีการประเมิน และปีที่สำรวจ

จากแผนภูมิ 1 แสดงให้เห็นว่า ในช่วง พ.ศ. 2550-2560 ความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุไทยมีความแตกต่างกันระหว่างการประเมินตามเกณฑ์ (จากการทำกิจวัตรพื้นฐาน) กับการประเมินตามความรู้สึก (คำถามโดยตรง) ร้อยละความต้องการฯ เมื่อประเมินตามเกณฑ์นั้นอยู่ที่ราวร้อยละ 3-5 ขณะที่ร้อยละความต้องการฯ เมื่อประเมินจากคำถามโดยตรงนั้นสูงถึงร้อยละ 8-15 ความแตกต่างที่พบนี้นับว่าค่อนข้างมากทีเดียว

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อแสดงความไม่สอดคล้องของการประเมิน กล่าวคือ ไม่ว่าจะใช้การประเมินแบบใด หากผลการประเมินจากวิธีหนึ่งบอกว่าไม่ต้องการการดูแล แต่ผลการประเมินจากอีกวิธีหนึ่งบอกว่าต้องการการดูแล ผลเช่นนี้เรียกว่ามีความไม่สอดคล้องกัน ซึ่งพบว่า มีความไม่สอดคล้องของการประเมินความต้องการการดูแลในปี 2550 อยู่ที่ร้อยละ 9 และค่อยๆ ลดลงจนเหลือร้อยละ 3 ในปี 2560 (ดูแผนภูมิ 2)

แผนภูมิ 2: ความสอดคล้องของการประเมินความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุไทยจากความสามารถในการทำกิจวัตรพื้นฐานกับประเมินจากคำถามโดยตรง จำแนกตามปีที่สำรวจ

กล่าวโดยสรุป ความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุเป็นความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่วิธีการประเมินความต้องการนี้สามารถทำได้ด้วยวิธีการที่ต่างกัน ซึ่งผลที่ได้ย่อมต่างกันไม่มากนัก ยิ่งหากเราสามารถพัฒนาเครื่องมือที่ไม่ว่าจะประเมินด้วยวิธีใดแล้วให้ผลตรงกัน คงเป็นสิ่งที่พิเศษที่สุด

¹ Bradshaw J. (1972). Taxonomy of social need In: McLachlan G, editor. Problems and progress in medical care: essays on current research, 7th series. London: Oxford University Press; pages 71-82.

ดูแลผู้ดูแลสักนิด

หากให้นึกถึงผู้ดูแลสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะการดูแลผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือเป็นผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆ บุคคลแรกที่เรานึกถึงน่าจะเป็น “แม่” คนต่อไปมักจะเป็น “พ่อ” แล้วลำดับถัดไปคงไม่พ้น ปู่-ย่า-ตา-ยาย หรือญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นคนในครอบครัว แต่ในสถานการณ์ปัจจุบัน สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมผลักดันให้คนต้องทำงานนอกบ้าน ไม่สามารถดูแลคนในครอบครัวเองได้ เราจึงไม่สามารถมองข้ามผู้ดูแลที่เป็นคนนอกครอบครัวได้เลย

ใครบ้างที่ต้องการการดูแล

ผู้ที่ต้องการการดูแล มีอยู่ทุกวัย ตั้งแต่ทารก เด็ก วัยรุ่น ผู้สูงอายุ (ทั้งที่ยังช่วยเหลือตนเองได้ หรือเจ็บป่วย ติดเตียง) รวมถึงผู้พิการ (ทางร่างกาย สมอง) และผู้เจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ ที่ต้องการผู้ดูแล ซึ่งแต่ละวัย แต่ละกลุ่มมีความต้องการการดูแลที่แตกต่างกัน

ทำไมเราจึงต้องสนใจหรือให้ความสำคัญกับผู้ดูแล

การดูแลผู้อื่นเป็นภาระที่หนักหน่วง สามารถส่งผลกระทบต่อผู้ดูแลทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจของแต่ละคน รวมถึงภาระหน้าที่อื่นของผู้ดูแลด้วย บ่อยครั้งที่เราให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับผู้ที่ได้รับการดูแล จนลืมคุณภาพชีวิตของผู้ดูแลไป

หากมองถึงผลกระทบต่อผู้ได้รับการดูแล ผู้ดูแลที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ รวมถึงมีทักษะความรู้ย่อมส่งผลให้เกิดการดูแลที่ดี ในทางกลับกันผู้ดูแลที่มีคุณภาพชีวิตไม่ดีจะส่งมอบการดูแลที่ดีได้อย่างไร คุณภาพของการดูแล จึงขึ้นอยู่กับตัวผู้ดูแลเป็นสำคัญ มิงงานวิจัยที่พบความสัมพันธ์ของผู้ดูแลกับผู้ได้รับการดูแลทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

รูป: พนักงานสัมภาษณ์กำลังสอบถามข้อมูลจากผู้ดูแลเด็กในครอบครัว
ถ่ายภาพโดย: พนักงานสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูลรอบสาม เมื่อปี 2564

ผู้ดูแลและผลกระทบต่อเด็กและวัยรุ่นที่ได้รับการดูแล

งานวิจัยหนึ่งของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม คือโครงการ “ความอยู่ดีมีสุขของลูก และความอยู่ดีมีสุขของผู้ดูแลสูงวัย” กับการย้ายถิ่นของพ่อแม่ในบริบทของสามจังหวัดภาคใต้” มีผลการศึกษาเกี่ยวกับผู้ดูแลที่น่าสนใจ การศึกษานี้เน้นผู้ดูแลเด็กและวัยรุ่นในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ที่พ่อ/แม่หรือทั้งพ่อและแม่อยู่และไม่ได้กลับบ้าน ซึ่งสาเหตุที่ไม่อยู่บ้านส่วนใหญ่เนื่องจากย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่น โดยในบริบทการย้ายถิ่นในสามจังหวัดภาคใต้นั้นผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่เป็นพ่อ ผู้ดูแลลูกจึงมักเป็นแม่ มีบางส่วนที่เป็นปู่-ย่า-ตา-ยาย เพราะแม่ต้องทำงานหรือเป็นเพราะทั้งพ่อและแม่ย้ายถิ่นทั้งคู่ มีบ้างที่เป็นคนอื่นดูแลในการวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการที่ไม่มีพ่อ หรือแม่ หรือทั้งพ่อและแม่อยู่บ้าน พบว่า เด็กเล็กๆ (อายุ 7-12 เดือน) ที่แม่ไม่ได้อยู่ด้วยความเสี่ยงที่จะมีพัฒนาการล่าช้าในด้านความเข้าใจภาษา และยังพบว่า การมีกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเคลื่อนไหว การใช้กล้ามเนื้อเล็ก สติปัญญา และการใช้ภาษาของเด็ก ผู้ดูแลที่สนับสนุนให้เด็กมีกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการจึงมีความสำคัญ ในส่วนของเด็กวัยรุ่น พบว่า ผู้ที่ไม่มีแม่อยู่ด้วยมีโอกาสมีผลการเรียนที่ต่ำกว่าเพื่อนๆ ที่อยู่กับแม่ การมีแม่อยู่ด้วยซึ่งมีนัยว่า มีแม่เป็นผู้ดูแล จึงมีความสำคัญต่อความอยู่ดีมีสุขของทั้งเด็กเล็กและวัยรุ่น

แล้วตัวผู้ดูแลมีความอยู่ดีมีสุขอย่างไรบ้าง

ผลการศึกษาเดียวกัน พบว่า การอยู่ในครอบครัวที่ให้การสนับสนุนที่ดี มีสถานะทางเศรษฐกิจดี รวมถึงผู้ดูแลมีสุขภาพที่ดี มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีสถานะทางจิตใจที่ดีและคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ดูแล ในขณะที่การได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อผู้ดูแลทั้งด้านจิตใจ และคุณภาพชีวิต ดังนั้น การสนับสนุนความอยู่ดีมีสุขของผู้ดูแลจึงต้องคำนึงถึงบทบาทของครอบครัว ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการส่งเสริมความเข้มแข็งทางสุขภาพของผู้ดูแล ขณะเดียวกันการสร้างสภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัยสงบสุขก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน

การศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของผู้ดูแลทั้งต่อพัฒนาการของเด็กและการศึกษาของวัยรุ่น หากผู้ดูแลถูกมองข้าม ถูกละเลยให้มีสภาวะจิตใจที่ไม่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ต่ำ ก็ส่งผลต่อคุณภาพของเด็กที่จะเติบโตต่อไป เราจึงควรให้การดูแลผู้ดูแลที่เสียสละดูแลสมาชิกครอบครัวของเรา เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งของตัวเอง และลูกหลานของเราอันเป็นผลจากการดูแลของผู้ดูแลต่อไป

ประชากรไทยเริ่มลดลงแล้ว

ผมชอบที่จะเริ่มต้นข้อคิด ข้อเขียนของผมด้วยวลีร่าเริงว่ากันว่า “เวลาช่างผ่านไปเร็วเหลือเกิน ... เดียววัน เดียวเดือน เดียวปี” วันนี้นั้นปีใหม่อีกแล้ว ผมอ่านกลอนที่แต่งไว้เมื่อ 7 ปีก่อน ที่ขึ้นต้นว่า “ปีใหม่ใช้จะมีชีวิตใหม่ เพียงชีพเก่าสิ้นไปอีกปีหนึ่ง” มันคงเป็นเช่นนั้นจริงๆ ชีวิตผมสิ้นไปอีกปีหนึ่งแล้ว

ผมมีอายุสูงขึ้น ปีใหม่ 2566 นี้ ผมจัดอยู่ในกลุ่ม “ผู้สูงอายุวัยกลาง” อย่างเต็มตัว แต่ผมก็ยังดีใจที่สามารถจัดตัวเองให้อยู่ในประเภท “ผู้สูงวัยที่มีพลัง” ได้อย่างเต็มภาคภูมิ ผมยังทำงานอยู่อย่างเข้มแข็ง และงานที่ทำเป็นงานประจำ ไม่ใช่งานอดิเรก

ผมใส่ใจติดตามการเปลี่ยนแปลงประชากรของประเทศไทย และของโลกอย่างสม่ำเสมอ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ให้ข้อมูลประชากรของประเทศไทยเป็นรายเดือน สหประชาชาติให้ข้อมูลประชากรของประเทศต่างๆ ในโลกทั้งข้อมูลในอดีต ปัจจุบัน และคาดประมาณประชากรในอนาคต ข้อเสียของผมคือ เก็บข้อมูลทั้งที่เป็นสถิติตัวเลข และบทความข้อเขียนเกี่ยวกับประชากรไว้ไม่เป็นที่เป็นทาง ไม่เป็นระบบ ผมมักจะให้เพื่อนร่วมงานรุ่นน้องช่วยรวบรวมไว้

ผมชอบเอาเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประชากรของประเทศไทยและของโลกมาคุยกับเพื่อนร่วมงานรุ่นที่อ่อนวัยกว่า ผมประพุดอย่างนี้ตั้งแต่เนิ่นมาแล้ว

เริ่มตั้งแต่ “50 ล้านประชากรกับการพัฒนา”

ย้อนหลังไปเมื่อ 38 ปีก่อน พวกเราที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ประกาศสู่สาธารณะให้ทราบว่า ในปี 2527 ประเทศไทยมีประชากรครบ 50 ล้านคนแล้ว ตัวเลขห้าสิบล้านเป็นจำนวนที่มีเสน่ห์ อย่างน้อยเลข 5 ก็เป็นเลขที่อยู่ตรงกลางระหว่าง 1 ถึง 10 จำนวน 50 เท่ากับครึ่งหนึ่งของ 100 “ห้าสิบล้าน” เป็นตัวเลขกลมๆ ที่น่าจะดึงดูดความสนใจของผู้คนได้

รูป: ประชาสัมพันธ์วันประชากรโลก

ที่มา: <https://www.dailynews.co.th/articles/1229350/>
สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2566

เราจัดให้มีการประกวดเรียงความเรื่อง “50 ล้านกับการพัฒนาประชากร” มีผู้ส่งเรียงความเข้าประกวดจากทั่วประเทศมากกว่า 100 ราย เราจัดให้มีรายการสนทนาเรื่อง “50 ล้านประชากรกับการพัฒนา” โดยมีวิทยากรคือ ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ คุณวณิช จรุงกิจอนันต์ (นักเขียน) และศาสตราจารย์ นพ.เทพพนม เมืองแมน ถ่ายทอดสดจากสถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์ (ซึ่งสมัยนั้นตั้งอยู่ที่เชิงสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า ฝั่งพระนคร) วัตถุประสงค์หลักของงานนี้คือ เพื่อกระตุ้นให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญของการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากร การทำสำมะโนประชากรทั่วราชอาณาจักรครั้งแรกเมื่อปี 2453 นับจำนวนประชากรได้เพียง 8 ล้านคน ในปี 2503 สำมะโนประชากรครั้งแรกของสำนักงานสถิติแห่งชาติ นับประชากรในประเทศไทยได้ 26 ล้านคน ต่อจากนั้นอีก 24 ปี ประชากรไทยได้เพิ่มอีกเท่าตัวเป็น 50 ล้านคน ในปี 2527

การเพิ่มขึ้นของประชากรได้กลายเป็นประเด็นสำคัญไปทั่วโลก หลังจากประเทศไทยประกาศ “50 ล้านประชากรกับการพัฒนา” อีก 3 ปีต่อมา สหประชาชาติได้ประกาศว่า โลกมีประชากรครบ 5,000 ล้านคน เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2530

สหประชาชาติได้ประกาศให้วันที่ 11 กรกฎาคม ของทุกปี เป็น “วันประชากรโลก” (World Population Day) หลังจากนั้นเป็นต้นมา

ประชากรไทยก้าวไม่ถึง 70 ล้าน

ประชากรโลกยังเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สหประชาชาติได้คำนวณจำนวนประชากรโลกไว้ดังนี้¹

ครบ 5,000 ล้านคน	เมื่อ 11 กรกฎาคม 2530
ครบ 6,000 ล้านคน	เมื่อ 12 ตุลาคม 2542
ครบ 7,000 ล้านคน	เมื่อ 31 ตุลาคม 2554
ครบ 8,000 ล้านคน	เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565
ครบ 9,000 ล้านคน	ในปี 2580
ครบ 10,000 ล้านคน	ในปี 2601

หลังจากที่โลกมีประชากรครบ 5,000 ล้านคนแล้ว ก็ยังเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนอีก 35 ปีต่อมา ประชากรโลกมีจำนวนครบ 8,000 ล้านคน เมื่อปลายปีกลายนี้ เท่ากับว่าประชากรโลกเพิ่มเฉลี่ยปีละประมาณเกือบร้อยล้านคน

หลังจากที่ประเทศไทยมีประชากรครบ 50 ล้านคนแล้ว ประชากรกลับเพิ่มช้าลง สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ร่วมกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ประกาศว่า ประเทศไทยมีจำนวนประชากรครบ 60 ล้าน ในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2539 และได้จัดรายการฉลองเด็กเกิดคนที่ 60 ล้าน ถ่ายทอดสดในสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5

ในรายการนี้มีการอภิปรายเรื่อง 60 ล้านประชากร โดยมีผู้ร่วมอภิปราย 3 คน คือ อธิปไตยกรมนามัย ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน และผม ปราโมทย์ ประสาทกุล ในฐานะตัวแทนของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม รายการในเช้าวันนั้นมีการถ่ายทอดสดเด็กที่คลอดเมื่อเวลาประมาณ 9.00 น. จากโรงพยาบาลในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เด็กที่เกิดในช่วงเวลานั้นประมาณ 10 คน ได้รับรางวัลและของขวัญจากกระทรวงสาธารณสุข

เมื่อปี 2551 ผมเขียนไว้ในหนังสือเรื่อง “ประเทศไทยควรมีพลเมืองเท่าไรจึงจะดี”² ว่าประเทศไทยคงมีจำนวนประชากรไม่ถึง 70 ล้าน และจะมีประชากรจำนวนสูงสุดอยู่ที่ประมาณ 66.5 ล้านคน ในอีกประมาณ 20 ปีหลังจากที่ผมเขียนหนังสือเล่มนั้น

เหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น คือ เมื่อปี 2563 ประชากรสัญชาติไทยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนมีจำนวนประมาณ 66.5 ล้านคน ถ้านับรวมแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านอีกราวอย่างน้อย 3 ล้านคน ก็จะมีประชากรอยู่ในประเทศไทยในปีนั้นประมาณ 69.5 ล้านคน (หรือพูดตัวเลขคร่าวๆ ว่าประมาณ 70 ล้านคน)

ประชากรไทยเริ่มลดลงแล้ว

เดี๋ยวนี้ สำนักบริหารการทะเบียนฯ ทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไม่ทันหันพินาศหลังจากวันขึ้นปีใหม่ 2566 กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ก็ได้ประกาศข้อมูลจำนวนประชากรเป็นรายอายุ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565 รวมถึงจำนวนเด็กเกิดและจำนวนคนตายในปี 2565 เป็นสถิติตัวเลขประชากรและข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นปัจจุบันในเว็บไซต์ของกรมการปกครอง (<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต และความคิดริเริ่มของสำนักบริหารการทะเบียนฯ (โดยเฉพาะคุณสุรัช ศรีสารคาม) ที่ปรับระบบการทะเบียนราษฎรของประเทศไทยให้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์สอดคล้องกับทิศทางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของโลก ดังนั้นเพียงวันที่ 3 หรือ 4 ของเดือนมกราคม พวกเราก็ได้รับทราบข้อมูลประชากรในทะเบียนราษฎร จากเว็บไซต์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยแล้ว

สำนักบริหารการทะเบียนฯ ได้ประกาศว่า เมื่อสิ้นปี 2565 มีราษฎรที่มีชื่ออยู่ในทะเบียน 66 ล้านคน และที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ ในปี 2565 มีเด็กเกิด 502,107 คน น้อยกว่าเด็กเกิดในปี 2564 ถึง 4 หมื่นคน มีคนตายในปี 2565 มากถึง 595,965 คน มากกว่าคนตายในปี 2564 ถึง 3 หมื่นคน

ตัวเลขจำนวนคนเกิด และคนตายในปี 2565 ทำให้พวกเราที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ตื่นเต้น เหมือนกับที่เคยตื่นเต้นมาแล้วเมื่อช่วงอาทิตย์แรกของปีใหม่มาก่อน ความจริงพวกเราติดตามจำนวนคนเกิดและคนตายที่สำนักบริหารการทะเบียนฯ รายงานเป็นรายเดือนมาตลอดทั้งปี จำนวนเกิดภายในปี 2565 ต่ำกว่าของปี 2564 เกือบทุกเดือน (ยกเว้นเดือนมกราคม) ในขณะที่จำนวนคนตายเป็นรายเดือนในปี 2565 สูงกว่าของปี 2564 มาโดยตลอด

ประชากรที่มีคนตายมากกว่าคนเกิดในแต่ละปี ย่อมหมายถึงประชากรนั้นจะลดจำนวนลง ถ้าไม่นับรวมการย้ายถิ่นจากภายนอกเข้ามาอยู่ในประชากรกลุ่มนั้น

ปี 2565 ที่ผ่านมานับเป็นปีที่ 2 ที่คนตายมากกว่าคนเกิด เป็นการยืนยันว่า ประชากรไทยได้เริ่มลดจำนวนลงแล้ว เรามั่นใจว่านับแต่ต่อไปอัตราการตายของประชากรไทยจะเพิ่มสูงขึ้น และจำนวนคนตายจะเพิ่มมากขึ้นเฉลี่ยหลัก 6 แสน และน่าจะถึงหลัก 7 แสนคนในไม่ช้า สาเหตุสำคัญคือ ผู้สูงอายุที่เป็นคนรุ่นเบบี้บูมมีจำนวนมากขึ้น

ปี 2566 นี้ คลื่นของประชากรรุ่นเกิดล้านได้เริ่มเคลื่อนตัวกลายเป็นผู้สูงอายุแล้ว ในขณะที่วัยเด็กเกิดจะลดลงไปอีกจนต่ำกว่าหลัก 5 แสนคน เพราะผู้หญิงในวัยเจริญพันธุ์มีจำนวนน้อยลง และวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ไม่เอื้อต่อการมีลูกมาก

ประชากรไทยเริ่มลดลงเป็นที่แน่นอนแล้ว และจะลดลงไปเรื่อยๆ นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป

¹ United Nations. (2022). *World Population Prospects 2022*. <https://population.un.org/dataportal/home>. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566

² ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2552). *ประเทศไทยควรมีพลเมืองเท่าไรจึงจะดี*. กรุงเทพฯ: แปลน พรินติง.

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

**สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล**

ขอเชิญชวนสมัครเข้าร่วมการ

อบรมระยะสั้น ประจำปี 2566

หลักสูตร	วิทยากร	ค่าลงทะเบียน	
		Onsite	Online
01 การวิจัยเชิงคุณภาพ 27 - 31 มีนาคม 2566 (5 วัน)	 ดร. วัยทอง จีระกุลธรรม	9,000 บาท	-
02 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 24 - 27 เมษายน 2566 (4 วัน)	 ดร. วัยทอง จีระกุลธรรม	7,000 บาท	4,800 บาท
03 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 15 - 18 พฤษภาคม 2566 (4 วัน)	 ดร. วัยทอง จีระกุลธรรม	5,500 บาท	4,800 บาท

ติดต่อทางอบรม
วริศรา ไร่ลิ้น (เปิ้ล)
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
โทรศัพท์: 0 2441 0201-4 ต่อ 301 หรือ 061 954 6282
E-mail: waiwongrob@gmail.com; warissara.kai@mahidol.ac.th
Website: www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/training_web

โชคหรือกรรม

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับคนเราโดยบังเอิญ อย่างไม่คาดฝัน และไม่สามารถหาเหตุผลได้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรนั้น เราเรียกว่า “โชค”

ในทางวิทยาศาสตร์ โชคอาจเกิดขึ้นได้เมื่อไรก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นในทางดีหรือไม่ดี โดยเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันนี้ อาจเกิดขึ้นเองตามกระบวนการทางธรรมชาติหรือมนุษย์ทำขึ้นก็ได้ สำหรับคำว่า “โชคดี” หรือ “โชคร้าย” ก็เป็นเพียงคำที่บอกถึงเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันไปในเชิงบวกหรือเชิงลบเท่านั้น

แต่ในสังคมมนุษย์เรื่องโชคชเลลา ยังเกี่ยวข้องกับความเชื่อเหนือธรรมชาติอยู่ด้วย โดยแต่ละสังคมจะมีวิธีการที่จะทำให้อับโชคแตกต่างกันไป เช่น การเซ่นสังเวย การทำพิธีกรรม การสวดอ้อนวอนต่อเทพเจ้า การพกเครื่องรางของขลัง การครอบครองสิ่งนำโชค (ดังรูป)

รูป: แมวกวักญี่ปุ่น ที่เชื่อกันว่าทำให้คนมาหาหรือลูกค้าเข้าร้าน

ที่มา: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/45/PD-Maneki_Neko.JPG สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2565

จากงานวิจัยพบว่า ความเชื่อในเรื่องโชคอาจทำหน้าที่เหมือนยาหลอก (placebo) คือทำให้เกิดความคิดเชิงบวกและช่วยให้ตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ดีขึ้น นอกจากนี้ความโชคดีและอารมณ์ดีมักจะเกิดขึ้นพร้อมกัน

ในทางจิตวิทยา เราสามารถแบ่งคนตามความเชื่อในเรื่องโชคออกได้เป็น 4 กลุ่ม ด้วยคำถามมาตรฐาน BIGL scale (Belief in Good Luck Scale) คือ 1) กลุ่มเชื่อโชค 2) กลุ่มปฏิเสธโชค 3) กลุ่มเชื่อว่าตนโชคดี 4) กลุ่มเชื่อว่าตนโชคร้าย สำหรับกลุ่มคนที่เชื่อว่าตัวเองโชคดี มักจะมีความสุขโดยเปรียบเทียบและมองโลกในแง่ดี ในขณะที่กลุ่มคนที่เชื่อว่าตัวเองโชคร้ายจะรู้สึกค่อนข้างวิตกกังวลและซึมเศร้า

วิทยาศาสตร์ไม่สามารถบอกได้ว่า โชคเกิดขึ้นได้อย่างไร และมีอะไรเป็นสาเหตุ เพียงแค่บอกว่าโชคเกิดขึ้นโดยบังเอิญ และกล่าวถึงอิทธิพลของโชคที่มีต่อพฤติกรรมของมนุษย์เท่านั้น

ศาสนาพุทธไม่เชื่อในเรื่องความบังเอิญ ไม่เชื่อในเรื่อง “โชค” แต่เชื่อในเรื่อง “กรรม” เชื่อในกฎธรรมชาติ (นิยาม) ที่ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกทั้งหมดเป็นไปตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย โดยกฎธรรมชาติแบ่งออกได้ตามลักษณะอาการจำเพาะ 5 อย่างคือ

- 1) อุดินิยาม เป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับปรากฏการณ์ฝ่ายวัตถุ
- 2) พืชินิยาม เป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธุ์
- 3) จิตตินิยาม เป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของจิต เช่น เมื่ออารมณ์ (สิ่งเร้า) กระแทบประสาท จะมีการรับรู้เกิดขึ้น จิตจะทำงานอย่างไร

4) กรรมนิยาม เป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือกระบวนการกระทำและผลของการกระทำ ซึ่งก็คือ กระบวนการแห่งเจตจำนง หรือความคิดปรุงแต่งสร้างสรรค์ต่างๆ พร้อมทั้งผลที่สืบเนื่องออกไป เช่น ทำกรรมดีมีผลดี ทำกรรมชั่วมีผลชั่ว

5) ธรรมนิยาม เป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอาการที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กันของสิ่งทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เรียกกันว่าความเป็นไปตามธรรมดา เช่น สิ่งทั้งหลายมีความเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เป็นธรรมดา คนย่อมมีความเกิด แก่ เจ็บ ตายเป็นธรรมดา ธรรมตาของสิ่งทั้งหลายเป็นสภาพไม่เที่ยง ถูกปัจจัยบีบคั้น และไม่ใช่อัตตา

จะเห็นได้ว่า กรรมนิยามเป็นเรื่องของมนุษย์โดยตรง มนุษย์เป็นผู้ปรุงแต่งกรรม และกรรมก็เป็นเครื่องปรุงแต่งวิถีชีวิตโชคชะตาของมนุษย์

กรรมจึงเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา หรือเป็นการกระทำด้วยความตั้งใจ อันนำไปสู่ผลในอนาคต แต่ถ้าไม่เป็นการกระทำด้วยเจตนาที่ไม่เรียกว่า กรรม

กรรม จำแนกตามคุณภาพแบ่งได้เป็น 2 อย่างคือ กรรมดีและกรรมชั่ว โดยที่กรรมดี (กุศลกรรม) หมายถึงการกระทำที่เกิดจากกุศลมูล คือ จาคะ เมตตา หรือปัญญา ส่วนกรรมชั่ว (อกุศลกรรม) หมายถึงการกระทำที่เกิดจากอกุศลมูล คือ โลภะ โทสะ หรือโมหะ

กรรม จำแนกตามทางที่ทำการแบ่งเป็น 3 อย่างคือ กายกรรม (กรรมทำด้วยกาย) วาจากรรม (กรรมทำด้วยวาจา) และมโนกรรม (กรรมทำด้วยใจ)

ถ้าจำแนกกรรมตามหลักสองข้อข้างต้น ก็จะมีกรรมรวมทั้งหมด 6 อย่างคือ กายกรรม วาจากรรม และมโนกรรมที่เป็นกุศล กับกายกรรม วาจากรรม และมโนกรรมที่เป็นอกุศล

ในสังคมมนุษย์ยังมีกฎที่มนุษย์กำหนดวางกันขึ้นเป็นข้อตกลงเพื่อคุมความประพฤติในหมู่มนุษย์ด้วยกันเอง ให้อยู่ร่วมกันโดยผาสุก เช่น ระเบียบ ข้อบังคับ กติกา กฎหมาย จารีต ประเพณี วินัยบัญญัติ (เรียกว่า กฎของสังคม)

ดังนั้น ตาม “กฎแห่งกรรม” มนุษย์จะรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ตามกระบวนการของธรรมชาติ ในขณะเดียวกัน “กฎของสังคม” ก็ทำให้มนุษย์ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ตามกระบวนการที่จัดวางขึ้นของมนุษย์อีกด้วย

การที่คนเราต้องรับผลของกรรมตามกฎทั้งสอง ที่มีมุมมองแตกต่างกันนี้ อาจทำให้เรามองไม่เห็นถึงผลของกรรมที่ว่า “ทำกรรมดีมีผลดี ทำกรรมชั่วมีผลชั่ว” ได้อย่างชัดเจน (ผู้สนใจที่ต้องการรู้เรื่องกรรมโดยละเอียด สามารถดาวน์โหลดหนังสือของพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) เรื่อง กรรม ตามนัยแห่งพุทธธรรม ได้ที่ https://www.watnyanaves.net/th/book_detail/14)

รางวัลอิกโนเบลประจำปี 2565 สาขาเศรษฐศาสตร์ มอบให้กับนักวิจัยจากประเทศอิตาลี (Alessandro Pluchino, Alessio Emanuele Biondo และ Andrea Rapisarda) ที่อธิบายด้วยแบบจำลองคณิตศาสตร์ว่า ทำไมการประสบความสำเร็จสูงสุดถึงไม่ได้ตกอยู่กับคนที่มีความสามารถมากที่สุด แต่กลับเป็นคนที่โชคดีที่สุดต่างหาก

รางวัลอิกโนเบล: รางวัลที่ทำให้หัวเราะก่อนได้คิด

ยุคหลังโควิด-19 = ยุคปั่นป่วนของการทำงาน?

หลังจากที่โควิด-19 ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านพฤติกรรม สังคม และเศรษฐกิจให้กับทุกประเทศทั่วโลก การเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดอีกอย่างคือ รูปแบบและวิถีชีวิตของพนักงาน ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นมา เกิดปรากฏการณ์ลาออกระลอกใหญ่ในหลายประเทศทั่วโลกและต่อเนื่องมาจนถึงปี 2565 เมื่อมีคนลาออกจำนวนมาก ทำให้บริษัทจำเป็นต้องหาพนักงานใหม่มาทดแทน แต่สิ่งที่ข้อมูลจากการสำรวจตลาดแรงงานหลายแห่งพบว่า คนที่ลาออกถึง 1 ใน 4 กลับรู้สึกเสียใจที่ลาออก เหตุผลหลักคือ งานใหม่หายากกว่าที่คิด (40%) งานใหม่ไม่ได้ดีอย่างที่คาดหวัง (17%) และคิดถึงเพื่อน ๆ ที่ทำงานเก่า (22%) แต่ถึงเสียใจที่ลาออก เมื่อถามว่าจะกลับไปเดิมอีกหรือไม่ส่วนใหญ่ (59%)¹ ไม่อยากกลับไปทำงานที่เดิม เพราะไม่อยากอยู่กับบรรยากาศเครียดจากงานแบบเดิม หรือหากบางบริษัทมีเงื่อนไขให้กลับไปทำงาน ก็อยากให้มีความยืดหยุ่นที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตมากขึ้น

ในยุคนี้เกิดปรากฏการณ์ที่มีคำเรียกหลากหลาย เช่น การลาออกระลอกใหญ่ (the Great Resignation หรือ Big Quit) การเสียใจครั้งใหญ่ (the Great Regret หรือ Remorse Resignation) ลูกจ้างที่ลาออกแล้วกลับไปทำงานที่เดิมใหม่ (Boomerang Employees) การสลับปรับเปลี่ยนงานครั้งใหญ่ (the Great Reshuffle)

ไม่ว่าจะเป็นคำเรียกใด แต่สิ่งหนึ่งที่องค์กรต่างประสบเหมือนกันคือ การต้องสูญเสียบุคลากร ที่ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการรับพนักงานใหม่เข้ามา ทั้งกระบวนการคัดเลือก และการอบรมงาน ดังนั้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อองค์กรอย่างมาก และสิ่งที่องค์กรต่างๆ ต้องการคือ การรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพไว้ให้ได้ ซึ่งการจะรักษาบุคลากรไว้ได้ จำเป็นต้องเข้าใจความต้องการของบุคลากรให้มากที่สุด

รูป: สตรีพหูบาทคาโนต์บุ๊ก

ที่มา: https://www.freepik.com/free-photo/top-view-portrait-woman-lying-desk-near-laptop_1281136.htm#&position=6&from_view=author
สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2566

คนทำงานในยุคปัจจุบันต้องการอะไร?

Josh Bersin² ระบุว่าหลังยุคโควิด-19 สิ่งที่สำคัญมากสำหรับพนักงานในองค์กรคือ “ประสบการณ์ของพนักงาน” เป็นสิ่งที่องค์กรสร้างให้กับพนักงานและการใช้ชีวิต ซึ่งรวมถึงการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน ความยืดหยุ่นในการทำงาน ความเป็นอยู่ สุขภาพ และทุกๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิตการทำงานของพนักงาน นอกจากนี้ ข้อมูลการสำรวจของเขา ใน 982 องค์กรพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กรมี 4 ปัจจัย ได้แก่ ความเชื่อมั่นในองค์กร (trust) ความโปร่งใส (transparency) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (inclusion) และความใส่ใจ (caring) ซึ่งต้องการการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอและโปร่งใสจากผู้นำน้องการแสดงความใส่ใจในพนักงาน การให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์และความเห็นอกเห็นใจ การมีพันธกิจที่ชัดเจน และวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างให้พนักงานทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

ในขณะที่ Lina Vyas³ ระบุว่า หลังโควิด-19 ระบบการทำงานแบบไฮบริด และการมีความสมดุลชีวิตกับงาน (work-life balance) กลายเป็นสิ่งที่พนักงานคาดหวังมากยิ่งขึ้น ซึ่งข้อเสนอที่น่าสนใจคือ การสร้างให้เกิด “สิทธิไม่ติดต่องาน” ในช่วงเวลาพักการทำงาน หมายถึง พนักงานมีสิทธิที่จะยังไม่ตอบสนองเรื่องงานในช่วงเวลาพักการทำงานได้ เพื่อเป็นการแบ่งเส้นระหว่างเวลาทำงานกับเวลาเลิกงานให้ชัดเจน ขณะเดียวกันพนักงานจำเป็นต้องมีวินัยในการทำงานในช่วงเวลางานด้วยเช่นกัน

วัฒนธรรมองค์กรที่ยอมรับและเคารพความแตกต่างของแต่ละบุคคลเป็นรากฐานที่สำคัญ ในขณะที่ปัจจุบัน ความต้องการของบุคลากรมีความหลากหลาย วัฒนธรรมองค์กรจึงควรปรับเปลี่ยนจากการสร้างแบบแผนของคนในองค์กรให้เหมือนกัน ทำตามกฎเกณฑ์ขององค์กร มาเป็นการยอมรับในความแตกต่าง โดยให้แนวทางหรือมาตรฐานของผลงานเป็นตัววัด แต่วิธีการทำงานมีความยืดหยุ่นให้มีความเป็นตัวของตัวเองได้ ในขณะเดียวกัน ต้องมีการลงทุนพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เติบโตและเรียนรู้ การมีโอกาสพัฒนาศักยภาพ การได้เติบโต และการได้ทำงานที่หลากหลาย มีความสำคัญในการดึงดูดพนักงานให้อยู่กับองค์กรได้อย่างมีความสุข

¹ Bryan Robinson. 5 Reasons for 'Boomerang Employees' and 'The Great Regret' in Employment. <https://www.forbes.com/sites/bryanrobinson/2022/12/01/5-reasons-for-boomerang-employees-and-the-great-regret-in-employment/?sh=3160d356092> สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2566

² Josh Bersin. Secrets to Employee Experience: The Definitive Guide 2021. <https://joshbersin.com/2021/07/secrets-to-employee-experience-the-definitive-guide-launches-today/>. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2566

³ Vyas L. (2022). "New normal" at Work in a Post-COVID World: Work-life Balance and Labor Markets. *Policy and Society*, 41(1):155-67. doi: 10.1093/polsoc/pub011.

แนะนำหนังสือ
ที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย:
แนวคิด กลไกการพัฒนา และการอุดหนุนโดยรัฐ

หนังสือเรื่อง “ที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย: แนวคิด กลไกการพัฒนา และการอุดหนุนโดยรัฐ” ของ บุษรา โพวาทอง ผู้เขียนตั้งใจให้เห็นความสำคัญและนโยบายของการพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยโดยภาครัฐในประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยเรียบเรียงจากงานวิจัย 3 เรื่องหลัก คือ (1) การอุดหนุนที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยโดย

ภาครัฐหลังวิกฤตเศรษฐกิจไทย พ.ศ. 2540-2563 (2) แนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยไทยในรอบ 60 ปี: วาระการพัฒนาที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-12 (พ.ศ. 2504-2564) และ (3) มาตรการด้านอสังหาริมทรัพย์ที่ออกโดยภาครัฐหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจไทย ระหว่าง พ.ศ. 2540-2562

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับนักศึกษา นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงผู้ที่มีความสนใจแนวคิด ต่อยอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยของประเทศไทยเชิงนโยบายในมิติต่างๆ เพื่อตอบโจทย์ปัจจัยพื้นฐานกับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

เนื้อหาแบ่งเป็น 4 ส่วนหลัก คือ (1) แนวคิดการพัฒนาที่อยู่อาศัยและการอุดหนุน รวบรวมแนวคิดภายใต้บริบทสากลช่วงทศวรรษ 1960-2010 กรอบการพัฒนา ปัญหาที่อยู่อาศัยค่าใช้จ่ายกับความสามารถในการจ่าย (2) พัฒนาการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยโดยภาครัฐในประเทศไทย อธิบายพัฒนาการ 2 ช่วง คือ ก่อนและหลัง พ.ศ. 2504 โดยแบ่งช่วงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงตามบริบทเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดในแผนพัฒนาของประเทศ (3) การอุดหนุนที่อยู่อาศัยในโครงการกรณีศึกษา แสดงการอุดหนุนผ่านการจัดอาคารสงเคราะห์ เช่น โครงการบ้านเอื้ออาทร โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง การอุดหนุนผ่านการพัฒนาชุมชนผู้มีรายได้น้อย เช่น โครงการบ้านมั่นคง การอุดหนุนด้านการเงินที่อยู่อาศัย เช่น โครงการบ้านประชารัฐ โครงการบ้านล้านหลัง และ (4) สรุปบทเรียนเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย บทส่งท้ายและข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ

ที่มา: บุษรา โพวาทอง. (2565). ที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย: แนวคิด กลไกการพัฒนา และการอุดหนุนโดยรัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

The 6th MMC Regional Conference

วันที่ 1-2 ธันวาคม 2565 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยศูนย์ศึกษาการย้ายถิ่นมหิดล (Mahidol Migration Center-MMC) จัดการประชุมวิชาการเรื่องการย้ายถิ่นระดับภูมิภาค ครั้งที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาวิจัยด้านการย้ายถิ่น ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สาธารณสุข และเสนอแนวทางในการพัฒนานโยบายด้านการย้ายถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ย้ายถิ่น ทั้งในประเทศต้นทางและปลายทาง

การประชุมนี้เน้นการศึกษาภายใต้หัวข้อ “From New Normal to the Next Normal: Migration Research and Policy in the Changing World” มีการนำเสนอผลการวิจัยจำนวน 29 เรื่อง และการเสวนาโต๊ะกลม (round table discussion) อีก 3 หัวข้อ มีผู้เข้าร่วมประชุม 116 คน จาก 26 ประเทศ

การจัดประชุมครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก 3 หน่วยงานคือ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม และเครือข่ายวิจัยด้านการย้ายถิ่นในประเทศและต่างประเทศ

เสวนาโต๊ะกลมประชากร

จัดเป็นประจำวันพุธ เวลา 12.30-13.30 น. ณ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม สนใจกำหนดการเสวนาแต่ละเดือน สามารถดูรายละเอียดได้ที่ ipsr.mahidol.ac.th และรับชมย้อนหลังได้ที่ Facebook: IPSRMAHIDOLUNIVERSITY

ครั้งที่ 1198 “Canada’s Northeastern Ontario non-profit sector’s response to COVID-19” Associate Professor Dr. Manuel Litalien, 7 ธ.ค. 65

ครั้งที่ 1199 “Left home high and dry-reduced migration in response to repeated droughts in Thailand and Vietnam” Assistant Professor Dr. Sabine Liebenehm, 14 ธ.ค. 65

ครั้งที่ 1200 “Bayesian probabilistic population projections and its applications in R” Ms. Nitchakarn Kaewbuadee (Ph.D. student in Applied Demography and Social Research), 21 ธ.ค. 65

ครั้งที่ 1201 “SRH academic field trip” Ms. Theingi Oo, Ms. Khin Hsu Hlaing, Ms. Tshewang Yeden, Ms. Diep The Hoang Tram และนางสาวสิริรัฐ รัฐเลิศกานต์ (MA. students in Population and Sexual and Reproductive Health), 18 ม.ค. 66

ครั้งที่ 1202 “Climate change, compound risk, and demographic intricacies: exploring differential composition of risk, extremes, and resilience in selected Asian countries” Mr. Atiq Kainan Ahmed (Ph.D. student in Applied Demography and Social Research), 25 ม.ค. 66

รายงานสูงอายุนอกระบบ

และการเปลี่ยนผ่านสภาพการทำงานของแรงงานสูงอายุไทย

เขียนโดย:
เฉลิมพล แจ่มจันทร์
สุรศักดิ์ จรัสสิทธิ์
ณัฐนิชา ลอยฟ้า

ในสังคมสูงอายุที่โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลง ประชากรวัยแรงงานลดลง ขณะที่แรงงานสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรมที่มีความเสี่ยงและความเปราะบางจากการไม่ได้รับความคุ้มครองการทำงานที่เพียงพอ

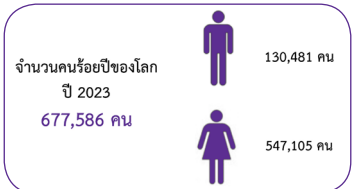
สามารถดาวน์โหลดได้ที่:
<https://ipsr.mahidol.ac.th/book-report-all/>

จำนวนศตวรรษิกชนคนร้อยปีของโลกปี 2023

หลากหลายประเทศทั่วโลกกำลังสูงวัยอย่างรวดเร็วมาก การมีอายุยืนยาวขึ้นของประชากร ทำให้จำนวนศตวรรษิกชนคนร้อยปีในแต่ละประเทศ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สหประชาชาติคาดการณ์ว่า ในปี 2023 ศตวรรษิกชนของโลกได้เพิ่มจำนวนสูงขึ้นจนเกือบแตะหลัก 7 แสนแล้ว โดยเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชายถึง 4 เท่า ญี่ปุ่นพบสถิติใหม่ครองแชมป์ประเทศที่มีจำนวนคนร้อยปีมากที่สุดในโลก คือ มีจำนวนสูงถึง 1 แสน 4 หมื่นคน (0.114% ของประชากรทั้งหมด) รองลงมา คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งเคยครองแชมป์ในปีที่ผ่านมา มีจำนวนประมาณ 1 แสนคน (0.031% ของประชากรทั้งหมด) และประเทศจีน มีจำนวน 5 หมื่น 2 พันคน (0.004% ของประชากรทั้งหมด)

สำหรับประเทศไทย มีจำนวนศตวรรษิกชนเพิ่มขึ้นมาก ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565 รายงานว่า มีจำนวนคนร้อยปีไทยอยู่ประมาณ 3 หมื่นคน (0.045% ของประชากรทั้งหมด) ตัวเลขคนร้อยปีไทยนี้ยังเป็นที่สงสัยว่าเกินจริงไปมาก เพราะสัดส่วนใกล้เคียงกับคนร้อยปีจีน ซึ่งเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับสองของโลก

ที่มา: United Nations. (2022). World Population Prospects 2022. <https://population.un.org/dataportal/home>. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566

สถิติน่ารู้

กาญจนา เทียนลาย
kanchana.tha@mahidol.ac.th

จำนวนตายในประเทศไทยมากกว่าจำนวนเกิดเป็นปีที่สอง

การเปลี่ยนแปลงทางประชากรที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทย คือ เหตุการณ์ที่พบว่า “ปี 2564 เป็นปีแรก ที่คนตายมีจำนวนมากกว่าคนเกิด” (จำนวนตายมากกว่าเกิด 19,080 คน) ส่งผลให้อัตราเจริญพันธุ์รวม (TFR) เท่ากับ 1.21 เท่านั้น¹ (หมายถึง ผู้หญิงไทยจะมีลูกตลอดวัยมีบุตรโดยเฉลี่ยเพียง 1.2 คน) ซึ่งอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับของญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ฮองกง และได้หวนสู่จุดต่ำสุด สำนักบริหารการทะเบียน ได้ออกประกาศสถิติทางประชากรของปี 2565 ผ่านทางเว็บไซต์ www.dopa.go.th ดังนี้ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565 มีประชากรทั่วประเทศ 66,090,475 คน เป็นสัญชาติไทย 65,106,481 คน และไม่ได้สัญชาติไทย 983,994 คน² นอกจากนี้ มีจำนวนเด็กเกิด 502,107 คน จำนวนคนตาย 595,965 คน³

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า “จำนวนตายในประเทศไทยมากกว่าจำนวนเกิดเป็นปีที่สอง” ซึ่งมีจำนวนคนตายมากกว่าเกิดถึงประมาณ 9 หมื่นคน (ในขณะที่ปีที่แล้วมีจำนวนคนตายมากกว่าเกิดประมาณ 2 หมื่นคนเท่านั้น) ตัวเลขเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการเพิ่มประชากรไทยตามธรรมชาติเริ่มติดลบแล้ว

ตารางแสดงจำนวนเกิด และจำนวนตายของประชากรไทย ปี 2556-2565

ปี	จำนวนเกิด (คน)	จำนวนตาย (คน)	จำนวนเกิด-จำนวนตาย (คน)
2556	782,129	438,648	343,481
2557	776,370	448,601	327,769
2558	736,352	456,391	279,961
2559	704,058	480,434	223,624
2560	702,761	468,911	233,850
2561	666,357	473,541	192,816
2562	618,193	506,211	111,982
2563	587,368	501,438	85,930
2564	544,570	563,650	-19,080
2565	502,107	595,965	-93,858

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

¹ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (ม.ป.ป.). ประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2565, สารประชากร มหาวิทยาลัยมหิดล. <https://ipsr.mahidol.ac.th/population-gazette/#>. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566

² สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (ม.ป.ป.). ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565. https://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_65.pdf. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566

³ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (ม.ป.ป.). ระบบสถิติทางทะเบียน. <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/>. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566

ข่าวสถาบันฯ

วิสัยทัศน์: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
เป็นสถาบันชั้นนำในระดับโลก
ที่สร้างวิทยาการด้านประชากรและสังคม
เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

* 18 พ.ย. 65 ผู้อำนวยการสถาบันฯ ให้การต้อนรับ Prof. Dr. Chander Shekhar จาก The International Institute for Population Sciences (IIPS), Mumbai ประเทศอินเดีย

* 22 พ.ย. 65 ผู้อำนวยการสถาบันฯ และคณะ ต้อนรับ ผศ.ดร. น.ท.หญิง จงมลย์ ผิวเหลือง คณบดีคณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์ และคณะผู้บริหาร เข้าศึกษาดูงานเพื่อสร้างความร่วมมือในอนาคต ณ สถาบันฯ **รูป 1**

* 25-26 พ.ย. 65 รศ.ดร.สุดารัตน์ มุกสิกวงค์ และ รศ.ดร.ธีรพงศ์ สุกสกริ์ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสำหรับแรงงานในภาคเกษตรกรรม ร่วมกับเครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ โครงการความร่วมมืออาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN-ACT) องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO), ม.เชียงใหม่ ณ โรงแรม โอปัสโตล จ.เชียงใหม่

* 30 พ.ย.-2 ธ.ค. 65 ผศ.ดร.สิรินทร์ยา พูลเกิด และคณะ จัดอบรมพัฒนาศักยภาพภาคีของแผนอาหารเพื่อสุขภาพของสสส. ครั้งที่ 1 ณ โรงแรมไมดา จ.นนทบุรี

* 1-2 ธ.ค. 65 ศูนย์ศึกษาการย้ายถิ่นมหิดล (MMC) จัดการประชุมวิชาการนานาชาติระดับภูมิภาค ครั้งที่ 6 หัวข้อ "From New Normal to the Next Normal: Migration Research and Policy in the Changing World" ณ สถาบันฯ **รูป 2**

* 2 ธ.ค. 65 สถาบันฯ ร่วมพิธีทำบุญตักบาตร ถวายเป็นพระราชกุศล และพิธีถวายราชสดุดีน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในโอกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ และวันพ่อแห่งชาติ ณ สำนักงานอธิการบดี ม.มหิดล

* 6-7 ธ.ค. 65 รศ.ดร.อารี จำปาเกลาย เป็นผู้ร่วมอภิปราย ในการประชุม Strengthening Policy on Migration and Rural Change จัดโดย Migration Governance & Agricultural and Rural Change (AGRUMIG) และ European Commission ณ กรุงบรัสเซลส์ ราชอาณาจักรเบลเยียม **รูป 3**

* 7 ธ.ค. 65 รศ.ดร.สุชาดา ทวีสิทธิ์ และคณะ ให้การต้อนรับ Tan Zhai Gen, Research Manager, Maybank ASEAN Research Center of the Asia School of Business และคณะ เข้าศึกษาดูงานเพื่อสร้างความร่วมมือในอนาคต ณ สถาบันฯ **รูป 4**

* 9 ธ.ค. 65 คณะกรรมการการจริยธรรมการวิจัยของสถาบันฯ จัด IRB Talk ครั้งที่ 5 โดยมี รศ.ดร.สุริยพร พันพิง และ รศ.ดร.จงจิตต์ ฤทธิรงค์ ร่วมพูดคุยออนไลน์ประเด็น "ทำวิจัยออนไลน์ ต้องขอความยินยอมด้วยหรือไม่" และ รศ.ดร.จรัมพร ไช้ลาโยง เป็นผู้ดำเนินรายการ

* 9 ธ.ค. 65 อ.ดร.นุชราภรณ์ เลี้ยงวันมัย ผศ.ดร.มาร์ก เฟลแคร์ และ อ.ดร.สพญ.สรวิญญา สุจริตพงศ์ จัดการอบรมหลักสูตร The Basics of R: Training Workshop ให้แก่อาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษา ณ สถาบันฯ และออนไลน์

* 15 ธ.ค. 65 ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (ทีแพค) รับมอบโล่เชิดชูเกียรติ "ดีเด่นด้านการพัฒนาเรื่องเล่นในเด็ก" จากกระทรวงสาธารณสุข ในงาน "มหกรรม Play Day" ณ สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) กรุงเทพฯ

* 19-20 ธ.ค. 65 รศ.ดร.ศิริรัตน์ กิตติสุขสถิต และคณะ จัดอบรมหลักสูตร "ความก้าวหน้าการบริหารจัดการองค์ความรู้ความสุขในการทำงาน: Advanced Routine to Happiness (AR2H)" สำหรับนักสร้างสุขมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

* 22 ธ.ค. 65 สถาบันฯ ให้การต้อนรับ ศ.นพ.บรรจง มไหสวริยะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล และคณะผู้บริหาร ในการรับฟังข้อตกลงการปฏิบัติงานของส่วนงาน (PA-Visit) ประจำปีงบประมาณ 2566 ของสถาบันฯ ผ่านระบบออนไลน์

* 19-23 ธ.ค. 65 อ.ดร.สพญ.สรวิญญา สุจริตพงศ์ อ.ดร.ภัทราภรณ์ จิงเลิศศิริ และคณะ นำนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรและสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ (หลักสูตรนานาชาติ) ศึกษาดูงานประจำปี ณ จ.ชลบุรี จ.ระยอง และออนไลน์

* 23 ธ.ค. 65 รศ.ดร.ปิยวัฒน์ เกตุวงศ์ บรรยายในเสวนาวิชาการ "จับตา! ปัจจัยเสี่ยงโรคไม่ติดต่อฯ คุณภาพสุขภาพ: การมีกิจกรรมทางกาย ภาวะไขมัน น้ำตาล ความดัน การทำงานของไตบกพร่อง และภาวะอ้วน" ณ โรงแรมแกรนด์ริชมอนด์ จ.นนทบุรี และออนไลน์

* 26 ธ.ค. 65 สถาบันฯ ลงนามความร่วมมือ (MOU) ขับเคลื่อนแนวปฏิบัติการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย สำหรับหญิงตั้งครรภ์และหญิงหลังคลอด ร่วมกับ 4 หน่วยงาน ได้แก่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสุขภาพ ณ กรมอนามัย **รูป 5**

* 27 ธ.ค. 65 สถาบันฯ จัดพิธีถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา พร้อมด้วยกิจกรรม Healthy Workplace "กีฬาสุขภาพ IPSR เต็มคาชาเบล" และกิจกรรมส่งท้ายปีเก่า-ต้อนรับปีใหม่ 2566 ณ สถาบันฯ

* 9-10 ม.ค. 66 รศ.ดร.จงจิตต์ ฤทธิรงค์ และคณะ จัดการอบรมหลักสูตร "Writing Self-Assessment Report (SAR) for Successful AUN-QA Programme Assessment (Version 4.0)" ให้แก่คณาจารย์ ณ สถาบันฯ

* 13 ม.ค. 66 ผศ.ดร.มาร์ก เฟลแคร์ และ รศ.ดร.จงจิตต์ ฤทธิรงค์ เข้ารับประกาศนียบัตรรับรองมาตรฐานคุณภาพอาจารย์จาก ศ.นพ.บรรจง มไหสวริยะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศูนย์ประชุมมหิดลสิทธาคาร ม.มหิดล

* 16 ม.ค. 66 รศ.ดร.อารี จำปาเกลาย ดำเนินรายการและร่วมเสวนากับ ศ.เกียรติคุณ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล ประเด็น "สถานการณ์การลดลงของประชากรไทย 2565" ภายใต้กิจกรรม Talk with the Prachakorn ในงานแถลงข่าว "จำนวนเกิดในประเทศไทยดังตลิ่งจนน้ำตกใจ" ผ่านระบบออนไลน์

* 19-20 ม.ค. 66 รศ.ดร.จรัมพร ไช้ลาโยง และ อ.ดร.นุชราภรณ์ เลี้ยงวันมัย ตัวแทนคณะทำงานแผนงานย่อย "มหิดลสุขภาพดีวิถีใหม่" นำเสนอหัวข้อ "MU Healthy University Day: Healthy Mahidol in New Normal 2021" ในงานประชุม The 7th International Advisory Committee (IAC) และประชุมวิชาการนานาชาติ The 3rd AUN International Health Promotion Conference พร้อมจัดบูธ Happy University ณ โรงแรมแกรนด์ริชมอนด์ จ.นนทบุรี และออนไลน์ (สามารถติดตามข่าวสารกิจกรรมสถาบันฯ ทั้งหมดได้ที่ <https://ipsr.mahidol.ac.th/category/news-and-events/>)

รูป 1

รูป 2

รูป 3

รูป 4

รูป 5

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 โทรศัพท์ 0-2441-0201 0-2441-9666 โทรสาร 0-2441-9333 E-mail: directpr@mahidol.ac.th
Website: www.ipsr.mahidol.ac.th ทีวีรักษา อารี จำปาเกลาย ผู้อำนวยการสถาบันฯ บรรณาธิการ กาญจนา ตั้งชาติพิทย์ นนทวัชร แสงลออ ปัทมา ว่าพัฒนางค์ อารี จำปาเกลาย กองบรรณาธิการ
กฤติญา ล้าองกิจ กัญญา อภิพรชัยสกุล กาญจนา เทียนฉาย เกียรตินิยม ชันดี จงจิตต์ ฤทธิรงค์ จรัมพร ไช้ลาโยง เฉลิมพล แจ่มจันทร์ ณปภัช สังฆกุล พอดา บุญศิริระ งบเยาว์ บุญเจริญ
นิพนธ์ ดาราวดีมาประภรณ์ นุชราภรณ์ เลี้ยงวันมัย ปราโมทย์ ประสาทกุล ภาสกร บุญคุ้ม มนสิการ กาญจนจิตรรา โยธิน แสงดี วิภาพร จารุเรืองไพศาล ศิริรัตน์ กิตติสุขสถิต ศุทธิดา ชวนวัน
รัชชย ทองไทย สักกรินทร์ นิยมศิลป์ สิรินทร์ยา พูลเกิด สุชาดา ทวีสิทธิ์ สุวรรดี จัสสสิทธิ สุภาณี ปลื้มเจริญ สุริยพร พันพิง อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ อมรา สุนทรธาดา ฝ่ายศิลป์ จุฑารัตน์ ทรัพย์ยอดแก้ว
สมชาย ทรัพย์ยอดแก้ว ฝ่ายสมาชิก จีวรรณ หงษ์ทอง ติดต่องาน โทรสาร 0-2441-0201 ต่อ 100 หรือ 0-2441-9666